

Latvijā praktizējošu dziednieku profesionālās darbības tiesiskā pamata dilemma

Ligita Landzmane

Nodibinājums "Konfliktoloģijas institūts", Latvija

Ievads. Latvijā nerimstas domstarpības un konflikti praktizējošu ārstu un dziednieku starpā. Ārsti dziedniekus bieži vien dēvē par šarlatāniem un viltvāržiem. Dziednieki ārstiem pārmet sašaurināti veidotu kompetenci un farmakoloģisko produktu ražotāju interešu lobismu. Arī starp dziedniekiem ir domstarpības – gan par dažādi praktizēto metožu efektivitāti, gan pakalpojumu kvalitāti. Zinātniskajā konfliktoloģijā teikts, ka ar profesionālo darbību saistītas domstarpības un konfliktus risināt sociālās diskusijās nav efektīvi. To lietderīgāk veikt, izmantojot juridisko un juridiski konfliktoloģisko metodoloģiju, proti, analizējot konkrēta normatīvā regulējuma problēmas un sintezējot priekšlikumus juridiskā regulējuma pilnveidei.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir piedāvāt dziednieku profesionālās darbības faktiskā un tiesiskā pamata sakārtošanai paredzētus zinātniski pamatotus priekšlikumus. Lai izprastu Latvijā praktizējošo dziednieku profesionālās darbības tiesisko pamatu, pētījuma laikā veikta Latvijā spēkā esošu un ar tiem saistītu starptautiski atzītu normatīvo aktu satura analīze. Problēmu identificēšanai lietota normatīvu salīdzinošā analīze. Secinājumu un priekšlikumu noformēšanai izmantota juridiski konfliktoloģiskā metodoloģija.

Rezultāti. Latvijas likumdevējs dziednieku profesionālo darbību tiešā veidā nav regulējis. Tomēr netiešā veidā darbība ir regulēta. Ar Starptautisko standartizēto profesiju klasifikatoru (ISCO-08) saskaņotajā Latvijas profesiju klasifikatorā (apstiprināts LR MK noteikumos Nr. 461) ir noteikts, ka dziednieka profesija (Nr. 323001) ietilpst 3. lielās profesiju grupas "speciālisti" 32. apakšgrupas "veselības aprūpes jomas speciālisti" 3230. atsevišķajā grupā "alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti".

Latvijas Profesiju klasifikatorā nav piedāvāts dziednieka profesijas apraksts. Tomēr izpratni par dziednieka profesionālā darba saturu sniedz klasifikatorā ietvertais grupas "alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti" pārstāvjiem saistošais profesionālās darbības satura apraksts. Izmantojot aprakstu, Ministru kabinets noteicis, ka šie speciālisti, izmantojot augu valsts preparātus, jogu un citas metodes un principus, kas balstīti uz zināšanām par dažādu kultūru tradīcijām un metodēm, nodarbojas ar cilvēka slimību, traucējumu un traumu profilaksi un ārstēšanu. Ministru kabinets ir noteicis, ka alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti, tātad arī dziednieki, var praktizēt, ja ir ieguvuši augstāko vai vidējo izglītību.

Salīdzinot ISCO-08 un Latvijas Profesiju klasifikatora saturu, konstatējama ISCO-08 ietverta atruna, kas tulkojot nav pārnesta uz otro. Atrunā ir paskaidrots, kādi veselības aprūpes speciālisti nav uzskatāmi par alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālistiem. Tie ir ar veselības aprūpi saistīti speciālisti, kuri piedāvā kādu šauru un konkrētu terapiju, piemēram, tikai ar augu izmantošanu saistītu terapiju, tikai garīgo terapiju, tikai manuālo terapiju. ISCO-08 norādīts, ka šādu speciālistu profesionālā darbība ietilpst citās profesiju grupās, ne grupā "alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti". Tā kā profesija "dziednieks" Latvijā ietverta grupā "alternatīvās un papildinošās medicīnas speciālisti", dziednieki, kuri pakalpojuma veidā piedāvā kādu šauru terapiju veidu, nevar sevi publiski saukt par dziedniekiem.

Secinājumi. Lai mazinātu Latvijā pastāvošās ārstu un dziednieku domstarpības, abpusēji nepieciešams izprast un stiprināt veselības aprūpes jomas profesijām formāli noteiktā satura un darbības tiesiskā pamata ievērošanu.